

Biomassa in het Nieuws

Vanuit de 'wetenschap' werd vandaag het volgende als bijproduct geleverd, zonder dat journalisten de moeite namen zich goed in de materie te verdiepen:

1. Junginger (in Radio BNR): Het maakt volgens hem weinig uit of je hout in het bos laat verrotten of dat je het in de centrale verbrand. In beide gevallen keert CO₂ vroeg of laat terug in de vegetatie. J. heeft weinig begrip voor de lange periode bij verrotting en de zeer korte periode bij verbranden (uitstoot per eenheid van tijd is nogal verschillend). Evenmin voor de afnemende capaciteit van vooral bossen om CO₂ vast te leggen. Dat minder uitstoot (met bijvoorbeeld andere brandstoffen) in elk geval de atmosfeer minder belast heb ik hem ook niet horen zeggen. Kennelijk ziet hij een CO₂ molecuul uit biobrandstof toch een voorkeurspositie krijgen zodra ze met de al aanwezige overmaat worden vermengd. In de chemie bestaan daar geen leerboeken voor.
2. Nabuurs (in Een Vandaag): De houtvoorraad in bossen neemt toe en dus kun je gerust biomassa gebruiken... Hoewel ik van hem de laatste tijd ook genuanceerdere uitspraken heb gehoord, lijkt dit toch een terugkerende storende opvatting te worden. Hij maakt geen onderscheid tussen aanwas en voorraad. In houtvoorraad moet je – bij de huidige onaanvaardbare niveaus van CO₂ in de atmosfeer - net als in fossiele brandstoffen proberen zo lang mogelijk de CO₂ te laten zitten. We hebben immers al te veel. Daarvoor is nodig om op een optimaal moment (voordat verrotting begint) duurzame producten te vervaardigen. Ook dan is het niet oneindig, maar wel lang genoeg om ons te helpen in de transitieperiode. Als de voorraad op peil moet blijven is aanwas nodig. Dus is verjonging en verzorging van het bos nodig met goed groeiende boomsoorten. Dat gebeurt onvoldoende.

Aanwas wordt meteen voorraad. Bossen met meer dan optimale voorraad laten meestal dalende aanwas zien (te laat verjonging ingezet). Alleen door biomassa niet te verbranden, door tijdig bossen te verjongen en te verzorgen en door duurzame producten van hout en houtvezels te maken kunnen bossen bijdragen aan de klimaatdoelen. Mits de lopende aanwas weer gaat stijgen.

Een andere door Nabuurs niet genoemde factor is de achteruitgang in bosareaal. Zelfs als alle plannen om bossen aan te leggen zouden slagen (wat niet realistisch is) blijft er toch nog een netto verlies aan bosareaal over. De capaciteit van bossen om bij te dragen aan de klimaatdoelen blijft dus nog eens extra achter door bosverlies. Omvorming van bossen moet worden voorkomen, hetgeen een moeizaam proces is en zeker op korte termijn weinig effect zal hebben.

Tenslotte is het noodzakelijk dat een deel van de houtvoorraad wel beschikbaar blijft voor verrotting (bodemvruchtbaarheid, biodiversiteit). Dat maakt dat het gebruik van biomassa voor energie al helemaal niet moet worden overwogen.

Dikwijls verschuilen bovengenoemde en andere geleerden zich ook nog eens achter de drogreden dat certificering zou helpen...

Maar geen enkel systeem van certificering biedt een oplossing voor de twee aspecten van de biomassa problematiek:

- a. De overmatige uitstoot: Gecertificeerd hout stoot even veel CO₂ uit als niet gecertificeerd hout en dus veel meer dan alle andere koolstof houdende brandstoffen.
- b. Het weer vastleggen van de overmatige uitstoot: gecertificeerde bossen worden niet beoordeeld op optimale aanwas, waarmee CO₂ in hout kan worden vastgelegd, noch op tijdige en kwalitatief hoogwaardige verjonging waarmee de groei van bossen op peil kan blijven. In werkelijkheid is de 'lopende aanwas' wereldwijd en vooral in gecertificeerde bossen dalende. Ook neemt de oppervlakte bos sterk af. Als de uitstoot dus weer moet worden vastgelegd dan duurt dat vreselijk lang en met biomassa nemen de aantallen vast te leggen CO₂ moleculen steeds verder toe. Ondertussen wordt dan de klimaatwet bij ons al lang vervangen door andere overlevingsstrategieën.

Hout uit gecertificeerde bossen biedt dus geen soelaas. De protocollen van de Commissie duurzaamheid dienen geen enkele doel.

Ten slotte is er het probleem van restanten (takhout, zaagsel etc.), zowel in het bos als bij de verwerking van hout. Dat wordt nu vaak gebruikt als brandstof met als argument dat het tijdig circulair weer wordt vastgelegd. Dat laatste is dus niet het geval. Zie hiervoor. Bovendien komen er steeds betere toepassingen van houtvezels in duurzame producten en bouwmaterialen. Ook is achterlaten van takken in het bos een betere optie. Het kan een economische oplossing zijn om houtresten te verbranden, net als ander afval. Maar het stoot in elk geval meer uit dan aardgas, wat in deze een referentie kan zijn zo lang er niet voldoende echte groene (hernieuwbare) energie beschikbaar is. Afvalverbranding blijft een tijdelijke oplossing en is belastend voor de atmosfeer. Het verdient zeker geen stimulans om er SDE+ subsidie aan te besteden.

Het zal duidelijk zijn dat alle vormen van biomassa of daarvan afgeleid brandstoffen (pyrolyseproducten, biofuels, biogas etc.) voor extra uitstoot zorgen boven het referentieniveau van aardgas. Overwegingen om een nuttige of profijtelijke bestemming te geven aan allerlei restanten zijn begrijpelijk, maar ondersteunen niet de klimaatdoelen.

Leffert Oldenkamp

Adviseur bosbeheer